

niedziela, 24.12.2023

Wigilijna wieczerza, Pasterka, szopka, jasełka i inne bożonarodzeniowe zwyczaje

ludowych zwyczajów oraz symboli, które nadają tym świętom niepowtarzalny klimat. Niektóre z nich są starsze niż chrześcijaństwo. Do najważniejszych należy Pasterka, wieczerza wigilijna, choinka, szopka i jasełka. W świętowaniu Bożego Narodzenia istotne miejsce zajmuje Pasterka, czyli odprawiana o północy z 24 na 25 grudnia Msza św. Wierni, uczestnicząc w niej, podobnie jak opisani przez Ewangelie pasterze, oddają cześć narodzonemu Zbawicielowi, chwałą Boga na wysokościach i radują się z otrzymanej łaski. Do koniecznych elementów Pasterki należy śpiewanie kolęd oraz odwiedzenie ustawianej w każdym kościele szopki. Wieczerza wigilijna, którą spożywa się przed Pasterką przyjęła się w Polsce w XVIII w., natomiast powszechnym zwyczajem stała się w XX stuleciu. Według tradycji wieczerzę rozpoczyna się wraz z pojawieniem się na niebie pierwszej gwiazdy. Po odczytaniu fragmentu Ewangelii mówiącego o narodzeniu Jezusa, następuje składanie sobie świątecznych życzeń oraz łamanie się opłatkiem. Opłatek z jednej strony nawiązuje do chlebów, którymi starożytni chrześcijanie dzielili się podczas agapy, z drugiej zaś do Eucharystii i do udzielania Komunii św., która tworzy wspólnotę (łacińskie słowo *communio* oznacza wspólnotę). Na wigilijnym stole pod białym obrusem umieszcza się siano, które ma symbolicznie wyrażać, że ludzie zgromadzeni przy jednym stole w zgodzie i miłości, podobni są do tych, którzy pierwsi adorowali Dzieciątka Jezus leżące w żłóbku w betlejemskiej grocie. Na stole zwykle przygotowuje się jedno nakrycie dla niespodziewanego gościa, którego należy przyjąć jak samego Chrystusa. Po wieczerzy, która jest posiłkiem postnym, tradycja każe śpiewać kolędy aż do Pasterki. Zwyczaj ustawiania żłóbka i szopki bożonarodzeniowej pochodzi od św. Franciszka z Asyżu, który w 1223 r. pragnąc uroczystość i pobożnie przeżyć święto kazał do groty nanieść siana i przyprowadzić woła i osła a następnie zwołał swoich braci. Kiedy ludzie licznie zgromadzili się przy żłóbku, św. Franciszek odczytał Ewangelię a następnie wszyscy śpiewali radosne pieśni na chwałę Dzieciątka. Od takich szopek w średniowieczu bardzo szybko dokonano się przejście do przedstawień teatralnych, które dziś mają postać jasełek. Początkowo odprawiano je w kościołach i były to proste sceny obrazujące wydarzenia ewangeliczne. Z czasem te formy teatralne stawały się coraz bogatsze i często odbiegały od wierności przekazom ewangelicznym. W XVIII w. rozpowszechnił się w dworach zwyczaj urządzania jasełek kukielkowych. Zwyczaj ustawiania choinki pochodzi jeszcze z czasów przedchrześcijańskich i znany był głównie wśród ludów germańskich. Wiązał się on z przesileniem zimowym, kiedy dzień zyskiwał przewagę nad nocą. W domach zawieszano wtedy zielone gałązki jemioli, jodły lub świerku, które symbolizowały zwycięstwo życia nad śmiercią i światła nad ciemnością. Symbolikę tę przejęło chrześcijaństwo, dla którego drzewem życia jest sam Chrystus. W Polsce zwyczaj ustawiania choinki przyjęła się w XVIII w. Wcześniej natomiast w niektórych regionach Polski miejsce choinki zajmował snopek. Z czasem choinkę zaczęto przyozdabiać, a pod nią umieszczano się prezenty. Okres Bożego Narodzenia kojarzy się nierozdzielnie z kolędami i pastorałkami. Śpiewa się je od wieczerzy wigilijnej do 2 lutego, kiedy przypada święto Matki Bożej Gromnicznej. Nazwa pochodzi od łacińskiego słowa *calendae*, oznaczającego pierwszy dzień miesiąca. U nas początkowo kolęda oznaczała Nowy Rok, później życzenia, dary i śpiewy noworoczne, a w końcu także pieśń na Boże Narodzenie. Każdy naród ma charakterystyczne dla siebie kolędy. W polskiej kulturze naliczyć można ponad 500 kolęd, co jest swoistym rekordem. Kartki z życzeniami, których ogromne ilości przesyła się w okresie świątecznym, swym początkiem sięgają roku 1846. Wówczas to w Anglii John Horsley zaprojektował pierwszą taką kartkę z napisem "Wesołych świąt Bożego Narodzenia i Szczęśliwego Nowego Roku". Została ona wówczas wydana w 50 egzemplarzach. Jednak pamiętajmy, aby najbardziej na Święta przygotować nasze serca i duszę. Chrystus się narodził! Źródło: <https://m.niedziela.pl/artukul/32931/Wigilijna-wieczera-Pasterka-szopka> <https://pl.freepik.com/darmowe-zdjecie/kartka-swiateczna-ze-swieca-i-ozdobami-na-choince-bukiet-piekna-choinka-z-ozdobami-i->

swieczka-z-przodu-wesolych-swiat_22847216.htm?query=Wigilia#from_view=detail_alsolike